

Työterveyslaitoksen sisäilmastokysely©

Kohde:

Lapinlahden kunnantalo

Asematie 4, 73100 LAPINLAHTI

Tilaaja:

Lapinlahden kunta

Mikko Riekkö

Työterveyslaitos

Sisäilmastokyselypalvelu

PL 40, 00032 TYÖTERVEYSLAITOS

puh. 030 474 2010, email sisailmastokyselypalvelu@ttl.fi

Y-tunnus 0220266-9, www.ttl.fi/sisailmastokysely

Sisällysluettelo

- 1 Työterveyslaitoksen sisäilmastokysely©
- 2 Kyselyn toteutus, vertailuaineiston käyttö ja tulosten vertailtavuus
- 3 Tulokset ja johtopäätökset
- Viitteet
- Liite

Lausunto toimitetaan tilaajalle ja tilaajan ilmoittamalle kohteen työterveyshuoltopalvelun tuottajalle. Tilaaja huolehtii tiedottamisen muille tarvittaville tahoille, kuten esimerkiksi työsuojeluhenkilöstö, kiinteistön omistaja ja sen hallinnasta vastaavat sekä sisäilmaryhmä. Kyselyn tulokset on hyvä esitellä myös koko henkilöstölle esimerkiksi työpaikkakokouksessa, jossa työterveyshuolto kertoo kyselyn tuloksista ja on vastaamassa mahdollisiin kyselyä koskeviin kysymyksiin.

Työterveyshuoltopalvelujen tuottaja

Lapinlahden kunta/Työterveyshuolto, yhteyshenkilö Outi Metsäranta

1 Työterveyslaitoksen sisäilmastokysely©

Työterveyslaitoksen sisäilmastokysely© on menetelmä, jota voidaan käyttää tilojen käyttäjien ryhmätason kokemusten kartoittamiseen. Kyselyn tuloksia voidaan hyödyntää osana sisäilmasto-ongelmien ratkaisua työpaikoilla. Tavoitteena on saada kyselyn avulla kokonais käsitys tilanteesta ja käyttäjien kokemuksista sekä sisäilmasto-ongelman ratkaisuun vaikuttavista eri tekijöistä. Kyselyn avulla ei ole mahdollista arvioida yksilön tai työyhteisön sairastumisriskiä eikä tehdä johtopäätöksiä rakennuksen ja sen järjestelmien kunnosta.

Sisäilmasto-ongelmien selvittäminen ja ratkaiseminen edellyttää monien eri näkökulmien huomioimista ja yhteistyötä eri asiantuntijoiden kesken (1). Kysely toimii parhaiten osana sisäilmasto-ongelman selvittelyn kokonaisprosessia (kuva alla). Rakennuksen asianmukaiset tekniset selvitykset ja mittaukset (A) ovat ainoa keino selvittää, onko rakennuksen sisäilmassa jokin epäpuhtauslähde tai muu haittatekijä, joka voi olla yhteydessä koettuihin oireisiin ja haittoihin (2). Sisäilmastokyselyn avulla saadaan tietoa käyttäjien kokemuksista sisäympäristöön ja sisäilmaongelman hoitamiseen liittyvistä asioista (B). Keskeinen osa ongelman ratkaisuprosessia ovat myös organisaation hyvät toimintatavat sisäilmaongelmien selvittämisessä ja ratkaisemisessa sekä säännöllinen ja vuorovaikutteinen viestintä (C). Hyvä viestintä auttaa lisäämään ymmärrystä ongelmatilanteesta ja eri osapuolten näkökulmista. Onnistuessaan viestintä auttaa myös rakentamaan luottamusta tilan käyttäjien ja ongelmatilannetta hoitavien välillä.

2 Kyselyn toteutus, vertailuaineiston käyttö ja tulosten vertailtavuus

Kyselyssä käytetään toimistojen, koulujen ja terveydenhuollon toimintaympäristöihin soveltuvia vertailuaineistoja, jotka on kerätty Työterveyslaitoksen palveluhankkeissa vuosilta 2011–2012 sekä 2015–2017 (3). Kohteen tuloksia verrataan vastaavista työympäristöistä kerättyyn vertailuaineistoon.

Kyselyssä kerättävää tietoa käsitellään luottamuksellisesti ja tiedot esitetään siten, ettei yksittäistä vastaajaa ole mahdollista tunnistaa.

Sisäilmastokysely **Lapinlahden kunnantalolle** tehtiin kohteesta raportoitujen sisäympäristö-ongelmien kartoittamiseksi. Vertailuaineistona tässä kyselyssä on käytetty toimistoympäristöstä (3) kerättyä tausta-aineistoa.

Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä joulukuussa 2020.

Kyselyn toteutuminen ja tilojen käyttäjiä koskevat keskeiset taustatiedot on esitetty liitteessä olevassa taulukossa.

Tuloksia arvioitaessa on huomioitava, että pienessä ryhmässä yksittäisen vastaajan vastausten merkitys korostuu ja tulosten yleistettävyyden ja vertailtavuuden heikenevät. Pyrimme kyselyssä aina yli 80 % osallistumisaktiivisuuteen, koska heikko osallistumisaktiivisuus vähentää tulosten yleistettävyyttä. Pienissä ryhmissä raportoimme ongelmien ratkaisun kannalta merkittävät tulokset avovastausten tapaan siten, ettei yksittäinen vastaaja ole tunnistettavissa.

Tähän kyselyyn vastasi 36 henkilöä ja osallistumisaktiivisuus oli hyvä (95 %), joten vastaukset edustavat hyvin koko kohdejoukkoa.

Naisten, astmaa sairastavien ja tupakoivien osuus vastaajista on huomioitava tuloksia arvioitaessa. Nämä ryhmät raportoivat herkemmin ympäristötekijöihin liittyviä oireita ja haittakokemuksia, mikä voi osaltaan vaikuttaa tuloksiin, jos näiden ryhmien osuus vastaajista on selvästi vertailuaineistoa suurempi.

Tässä kohteessa naisten ja astmaa sairastavien osuudet olivat hieman vertailuaineistoa suuremmat.

Sisäilmastokyselyssä kartoitetaan myös psykososiaalisen työympäristön aiheuttamaa kuormitusta, koska tutkimusten mukaan psyykinen kuormitus ja työstressi voivat lisätä tai pahentaa sisäympäristöön liittyvää oireilua ja haittaa sekä vaikeuttaa ongelmien ratkaisua (4).

Tässä kohteessa koetut työjärjestelyt tai stressi eivät oleellisesti poikenneet vertailuaineistosta.

3 Tulokset ja johtopäätökset

Sisäilmastokyselyllä kartoitetaan käyttäjien kokemuksia sisäympäristöstä ja arvioidaan kokemusten yleisyyttä suhteessa vertailuaineistoon. Kyselyn perusteella ei voi tehdä johtopäätöksiä rakennuksen ja sen järjestelmien kunnosta.

Työympäristöhaittojen ja työhön liitettyjen oireiden kokeminen arvioidaan tavanomaista vähäisemmäksi, kun niiden esiintyvyys kohteessa on vertailuaineiston alimman 25 % joukossa (P25 kuvissa 1 ja 2 liitteessä) ja tavanomaista yleisemmäksi, kun niiden esiintyvyys on vertailuaineiston korkeimman 25 % joukossa (P75 kuvissa 1 ja 2 liitteessä).

Tässä kyselyssä työympäristöhaittoja koettiin joiltakin osin tavanomaista yleisemmin.

Vastanneet raportoivat erityisesti poikkeavista hajuista sekä liian matalasta huonelämpötilasta, tunkkaisesta ilmasta ja riittämättömästä ilmanvaihdosta. (Kuva 1 liitteessä)

Avovastauksissa yksittäisenä havaintona mainittiin huolta erityisesti arkistotilojen sisäilmasta.

Työhön liitettyinä oireina vastanneet raportoivat tavanomaista yleisemmin väsymystä, silmien ja hengitysteiden oireita sekä iho-oireita. (Kuva 2 liitteessä)

Koettua työmäärää lukuun ottamatta työjärjestelyt (vaikutusmahdollisuudet työssä, avun saaminen työtovereilta sekä työn mielenkiintoisuus ja innostavuus) koettiin pääasiassa vertailuaineistoa myönteisemmin. Stressin kokeminen ei oleellisesti poikennut vertailuaineistosta.

Suurin osa vastanneista raportoi luottavansa työpaikan toimijoiden haluun ja kykyyn pitää huolta työpaikan sisäympäristöstä ja ratkaista siihen mahdollisesti liittyvät ongelmat. Suuri osa vastanneista oli huolestunut työpaikan sisäilman vaikutuksesta terveyteen (81 % vastauksia 6-10 asteikolla 0-10, jossa 0= ei lainkaan huolestunut ja 10 = erittäin huolestunut). Myös avovastauksissa nousi esiin huolta tilojen turvallisuuteen ja terveyteen liittyen.

Kyselyn tulosten hyödyntäminen sisäilmaongelman ratkaisemisessa

Sisäilmastokyselyn tulokset on hyvä käydä läpi ensin sisäilmaryhmässä. Kyselyn tuloksia on tarkasteltava yhdessä muiden kohteessa tehtyjen selvitysten ja havaintojen kanssa osana moniammatillista kokonaistilanteen arviointia. Sisäympäristöä tulee aina tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat rakennus- ja talotekniset tekijät sekä sisäilmasto-olosuhteet, tilojen käyttäjien kokemukset sekä sisäympäristöön liittyvät toimintatavat.

Tuloksista ja niiden merkityksestä voimme tarvittaessa pitää videoyhteydellä palautetilaisuuden sisäilmaryhmälle. Palautetilaisuus ei sisälly kyselyn hintaan, vaan siitä sovitaan erikseen lausunnon tehneen asiantuntijalääkärin kanssa.

Työterveyslaitokselta saa tarvittaessa myös rakennusterveysasiantuntijan (RTA) tukea ongelman ratkaisemiseksi. Lisäksi käytössämme on moniammatillinen sisäilmaongelmien ratkaisemiseen perehtynyt tiimi (RTA, lääkäri, työyhteisöasiantuntija/psykologi), joka voi auttaa ratkaisemaan sisäilmaongelmat moniammatillisesti ja suunnitelmallisesti asiakkaan lähtötilanteen mukaan. Asiantuntijapalveluihimme kuuluvat mm. asiantuntijaneuvonta ja -ohjaus, asiantuntijalausunnot ja moniammatilliset sisäilmastonselvitykset. Lisätietoa palveluistamme <https://www.ttl.fi/palvelu/sisailma-ongelmat-tyopaikalla/>

13.1.2021

X Pirjo Jokela

Signed by: Jokela Pirjo

Pirjo Jokela
ylilääkäri
Työterveyslaitos

VIITTEET

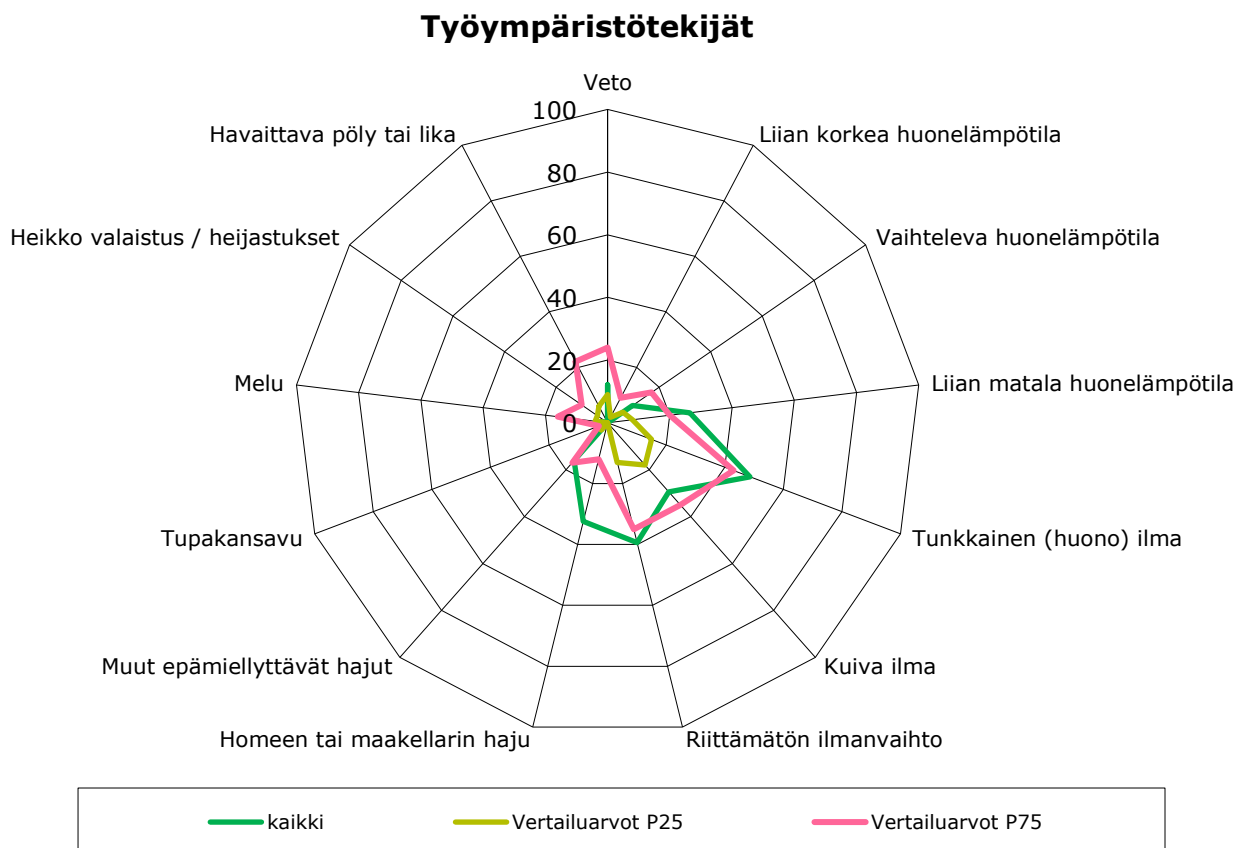
- (1) Lahtinen M., Lappalainen S., Reijula K. Sisäilman hyväksi. Toimintamalli vaikeiden sisäilma-ongelmien ratkaisuun. Työterveyslaitos, Helsinki 2008.
- (2) Lappalainen S, Reijula K, Tähtinen K, Latvala J, Hongisto V, Holopainen R, Kurttio P, Lahtinen M, Rautiala S, Tuomi T, Valtanen A. Ohje työpaikkojen sisäilmasto-ongelmien selvittämiseen. Työterveyslaitos Helsinki 2016. <https://www.julkari.fi/handle/10024/131872>
- (3) Tähtinen K, Remes J, Karvala K, Salmi K, Lahtinen M, Reijula K. Perceived indoor air quality and psychosocial work environment in office, school and health care environments in Finland. Int J Occup Med Environ Health 2020; 33(4): 479–495.
- (4) Lahtinen, M., Sundman-Digert, C., Reijula, K. Psykososiaalinen työympäristö ja sisäilmaongelmat. Suomen Lääkärilehti 2002; 12: 1363–1366.

LIITE

TYÖTERVEYSLAITOKSEN SISÄILMASTOKYSELY Lapinlahden Kunnantalo, Asematie 4, LAPINLAHTI, 12/2020

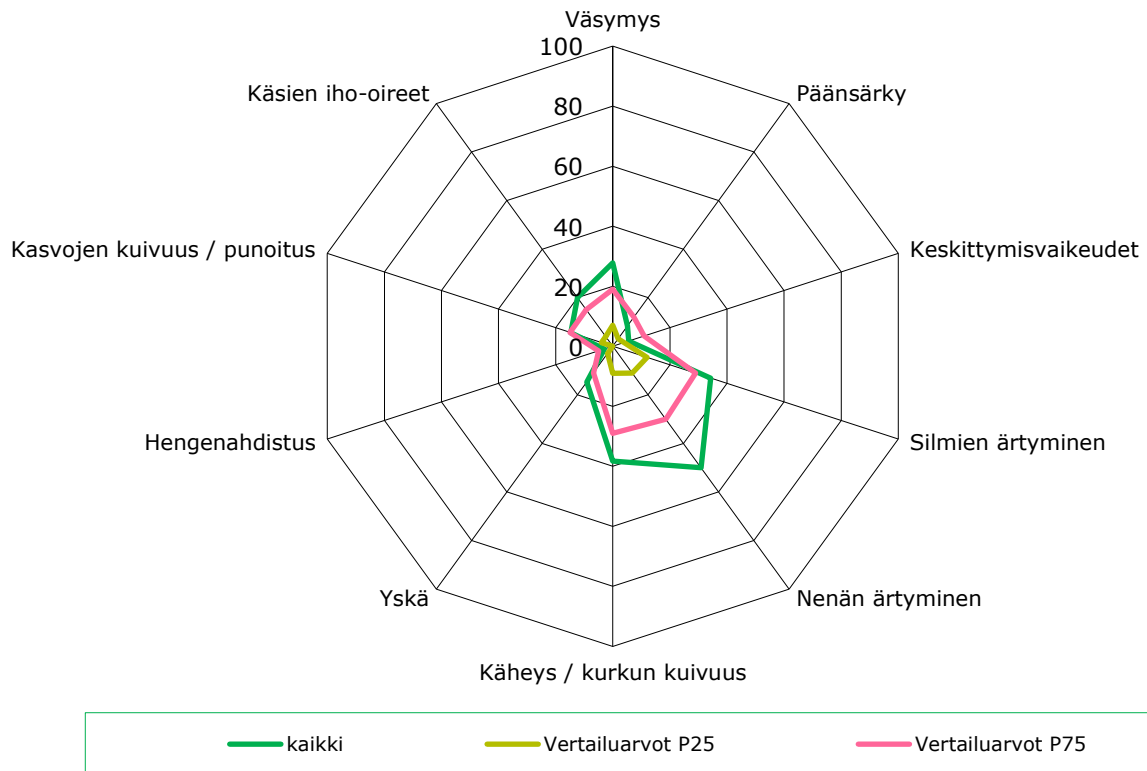
Vertailuarvot (Tähtinen ym., International Journal of Occupational Medicine and Health 2020;33 (4):479-495)

	vertailu- aineisto	kaikki
Vastanneiden lukumäärä		36
Vastaus-%		95
Naisten osuus (%)	61	75
Päivittäin tupakoivia (%)	9	0
Astmaa sairastavien osuus (%)	11	14

Kuva 1. Tilojen käyttäjien kokemat työympäristöhaitat ("haittoja joka viikko")

Nykyiset työhön liitetyt oireet

Kuva 2. Tilojen käyttäjien ilmoittamat työhön liitetyt oireet ("työhön liitettyjä oireita joka viikko viimeisen kolmen kuukauden aikana")